

Entre el cel i la terra: les claus de les eleccions a l'abadia de Montserrat

La comunitat benedictina elegirà al setembre el successor de l'abat Josep Maria Soler amb el repte de trobar un encaix entre la dimensió espiritual i el compromís social

L'abat Josep Maria Soler durant una lectura dominical a Montserrat. | Gemma Aleman

Molt aviat, un **nou abat** governarà **Montserrat** i rebrà l'anell, la mitra i el bàcul, insígnies de la seva dignitat. La renúncia de l'abat **Josep Maria Soler** s'ha esgotat en haver complert 75 anys i, com estableixen les constitucions de les congregacions benedictines, procedeix a l'**elecció** d'un nou abat de la que continua sent, sens dubte, la comunitat religiosa més influent de Catalunya.

NacióManresa ho va explicar aquí <https://www.naciodigital.cat/manresa/noticia/98870/josep-maria-soler-abat-montserrat-segle-xxi> . Tot indica que serà el mes de setembre quan els monjos de l'abadia dipositaran el seu **sufragi secret** en favor del successor.

L'any 2000, **Soler** es va posar l'**anell** que simbolitza el vincle amb la seva comunitat en uns moments complexos per l'abadia. Montserrat havia viscut, com tots els centres monàstics, la crisi posterior al **Concili**, la secularització i la pèrdua de vocacions. També les tensions internes entre generacions i sensibilitats. Un reportatge aparegut al diari *El País* poc després de la seva elecció delatava l'existència d'un suposat "**lobi rosa**" que hauria guanyat posicions de poder intern en l'etapa de l'abat Bardolet.

Soler va haver de recuperar la **pau interna** en un temps en què es van evidenciar les pugnes entre un sector històric, fidel al llegat del Montserrat més militant en favor del combat antifranquista, i un altre nucli més partidari d'incidir en la tasca espiritual i litúrgica i menys "polític". Ara la majoria dels qui coneixen el monestir valoren l'esforç fet per l'abat sortint per **cohesionar** la comunitat i mantenir un equilibri entre la tasca monàstica i la identificació amb el país.

L'abadia, que havia tingut més de cent monjos després de la **Guerra Civil**, ara aplega prop de **60 religiosos**. Amb els temps que corren, no pas fàcils per a la vida monàstica, Montserrat resisteix amb força i rep cada any un o dos postulants. Aquest agost han entrat dos nous novicis.

[h3]Entre l'esperit i la societat[/h3]

Fonts coneixedores de l'**abadia** expliquen que la nova etapa que s'obrirà a Montserrat amb l'elecció del nou abat es definirà a partir de la dialèctica entre la dimensió espiritual i el compromís social. Dos vessants que en el cas de l'abadia sempre han anat junts, però que en cada abat han tingut un to diferent. Si els anys de **Cassià Maria Just** van mostrar el Montserrat més actiu políticament, els de Josep Maria Soler van voler posar l'accent en la dimensió monàstica.

Però, en tot cas, Soler no ha oblidat mai la voluntat d'**intervenció social**. L'abat s'ha pronunciat clarament en favor del dret a decidir i ha mostrat la solidaritat envers els dirigents sobiranistes empresonats. Alhora, va llançar missatges amb intenció de connectar amb un sector el més ampli possible. Així, en unes declaracions del 2016 va advocar per evitar la **fractura** social que es podria produir arran del procés.

[h3]El prior versus l'ecònom[/h3]

Els dos noms que han aparegut en totes les travesses per succeir Soler són els d'**Ignasi Fossas** i **Manel Gasch**. Tots dos són figures de pes a l'abadia i molt prestigioses. Fossas és el **prior**, el número dos, i Gasch el **majordom-administrador**. Fonts diocesanes apunten al fet que cadascun podria representar un matís diferent. Fossas, de 60 anys, metge i teòleg, entroncaria més amb el perfil més expressament **espiritual** de l'orde benedictí. Alguns dels seus escrits, sobre la pregària i l'advent, ho apuntarien. Fossas és, sobretot, un liturgista, ha format part de la comissió de Litúrgia de la Conferència Episcopal i asseguren fonts diocesanes que es mou bé per Roma.

D'ell s'explica que va ser el primer monjo de l'abadia que es va vestir de capellà per participar en actes externs, un gest diferent al de molts religiosos de Montserrat que solien dur americana i corbata. En aquest procés electoral que ara s'obre, Ignasi Fossas apareix com el candidat més conservador.

Manel Gasch, de 50 anys, amb formació teològica i jurídica, pertany a una família de **tradició antifranquista** i, segons diverses fonts, podria representar la línia més compromesa socialment. Com a ecònom, coneix a fons l'estat de l'abadia i és valorat com un gestor eficaç. És vist com l'aposta més progressista.

Però les eleccions monàstiques tenen poc a veure amb una elecció política. A més, els possibles aspirants **no poden postular-se** ni fer campanya. I tampoc és descartable que apareguin altres noms o hi hagi alguna sorpresa. Altres noms que podrien tenir recorregut serien els del musicòleg **Jordi-Agustí Piqué**, president del Pontifici l'Institut Litúrgic de Roma, que seria una **"tercera via"**. O **Joan Maria Mayol**, rector del santuari de Montserrat i a qui se situa en una línia pastoralista, propera a la de Gasch.

Seran els monjos benedictins els qui decidiran, segurament animats per l'**esperit** de Montserrat. Definiran, amb la seva elecció, quin sentit té avui la vida monàstica. En fer-ho, imprimiran un nou segell a un monestir que continua sent per molts catalans una **llum d'inspiració**. I per molts d'altres que no comparteixen la **fe**, una institució que en els moments difícils sempre ha sabut estar a prop del seu poble.

Un monestir al costat del país

A Montserrat li va costar aixecar el cap després de la Guerra del Francès i les desamortitzacions, al segle XIX. No va ser fins després de la Guerra Civil que el monestir va recuperar protagonisme, un procés en què hi van jugar un paper destacat un seguit d'abats carismàtics que van fer que l'abadia exercís un paper influent en la societat catalana.

- **Antoni Maria Marcet (1921-1946)**. Va ser l'abat de la represa després de dècades de crisi. Marcet va situar el monestir en la línia de catalanisme nítid que ja mai abandonaria. Però alhora va reforçar l'ambició intel·lectual de la comunitat, impulsant la seva biblioteca i els ervei de publicacions, i les estades dels monjos a diversos països europeus per reforçar els seus estudis. Després de la Guerra Civil, va haver de rebre el general Franco, a qui va fer confrare de Montserrat.

- **Aureli Maria Escarré (1946-1966)**. Segurament és l'abat més carismàtic. De personalitat forta, el seu estil autoritari de dirigir la comunitat va generar fortes tensions internes, que van quedar solapades pel xoc creixent entre l'abadia i el règim franquista, malgrat la seva bona relació personal amb el dictador. El novembre del 1963, unes declaracions seves afirmant que el franquisme contravenia els principis del cristianisme, va suposar un cataclisme. Un temps després, va ser obligat a abandonar el país i el 1966 va haver de renunciar a l'abaciat.

- **Gabriel Maria Brasó (1961-1966)**. Va ser un abat de transició entre l'era Escarré i el monestir sorgit de la represa del catalanisme i del que va suposar el Concili Vaticà II.

- **Cassià Maria Just (1966-1989)**. Fou l'exponent dels corrents més compromesos amb la lluita per les llibertats i d'identificació amb els drets nacionals. Va imprimir un segell progressista als missatges de l'abadia, acollint la tancada d'intel·lectuals contra el procés de Burgos el 1970. Va haver de gestionar la crisi que va suposar el postconcili. La seva defensa d'una obertura de l'Església en temes com l'eutanàsia i els anticonceptius el van alinear amb les postures més progressistes de l'Església catalana.

- **Sebastià Bardolet (1989-2000)**. En un context polític més tranquil, el seu mandat es va caracteritzar per un seguit de reformes estructurals, que van anar de la creació de la fundació a preparar el relançament del cremallera. A nivell intern, va haver d'entomar una crisi interna dins de la comunitat, amb informacions a la premsa sobre l'existència de lobis de poder que van sacsejar el seu mandat. Va renunciar l'any 2000.

- **Josep Maria Soler (2000-21)**. Llicenciat en Teologia Sacramentària, fou professor de novicis a l'abadia. Format a Roma, va continuar amb la línia catalanista i oberta, amb un estil més "polític" que en alguns moments li va valer crítiques dels nuclis més a l'esquerra i més nítidament sobiranistes. Del seu llegat quedarà la major cohesió interna. El darrer tram s'ha vist afectat per denúncies d'abusos sexuals, una contra el monjo Amadeu Soler, el 2019, que va ser apartat, i recentment, s'ha produït una denúncia per abusos a un menor fa dos anys, que afecten el monjo Gabriel S.